

**АНАТОЛІЙ ФЕДОРОВИЧ ГУЦАЛ
І АРХЕОЛОГІЧНА ЕКСПЕДИЦІЯ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА (ОКРЕМІ СТОРІНКИ СПІВПРАЦІ)**

У статті йде мова про співпрацю автора з відомим українським археологом, почесним краєзнавцем України, доцентом історичного факультету Анатолієм Федоровичем Гуцалом. В справі дослідження археологічних пам'яток Середнього Подністрів'я.

Ключові слова: Анатолій Федорович Гуцал, археолог, краєзнавець, археологічна експедиція, музеєфікація.

*«Радій кожній дрібниці,
і роби те, що тобі лобо,
немає милішого за «сродне діло»,
яке любиш і знаєш,
і немає гіршого,
ніж коли робиш силувано».
А. Ворон*

9 серпня 2021 р. Анатолію Федоровичу Гуцалу виповнилося 75 років.

Біографічні дані та науково-педагогічна діяльність Анатолія Федоровича Гуцала знайшла відображення в багатьох публікаціях (Винокур 2003; Винокур, Петров 2006; Хоптяр 2013; Гуцал, Могилов 2016; Олійник 2016; Тимофійко 2013).

Я, як учасник 35 археологічних експедицій, розвідок хочу розповісти про окремі сторінки співпраці з Анатолієм Федоровичем Гуцалом. Все, що я описую, це суб'єктивний погляд на те, що сталося в співпраці. Я подаю факти так, як їх сприймав і наголошую на тому, що було важливо для мене. Дякую Богові за кожну особу, яку зустрів упродовж цих років, а особливо працюючи в університеті.

Моє «хрещення», як археолога відбулося в липні 1973 року, коли я студент-практикант історичного факультету проходив археологічну практику під керівництвом А. Ф. Гуцала на городищі IX–VII ст. до н. е. біля с. Рудківці Новоушицького району Хмельницької області.

Мене, як і багатьох студентів-практикантів зацікавили розкопки, а саме: як робити розмітку розкопу, траншеї, шурфа, знімати 1-ий шар ґрунту, проводити фотофіксацію, розчистку об'єктів (жител, артефактів) наносити їх на план; камеральну обробку і реставрацію знахідок. Ми отримали необхідні навички у дослідженні старожитностей Середнього Подністрів'я.

Восени 1973 р. археологічна експедиція історичного факультету у складі О. Бітковського, О. Журка та автора під керівництвом А. Гуцала провела рятивні розкопки кургану скіфського часу біля с. Редвинці Хмельницького району Хмельницької області.

Щоб зрозуміти механізм проведення розкопок слід розглянути ряд питань, а саме: підготовка до експедиції, попередні виїзди на місце розкопок, транспорт, домовленість з керівництвом ВНЗ, директорами шкіл, підприємств, новобудов, м'ясокомбінату, проживання, харчування, фінансування.

Декілька слів слід сказати про підготовку до археологічної практики, розвідок під керівництвом А. Ф. Гуцала. Вона вимагала титанічної праці. Виїзди напередодні розкопок. Приклад: краєзнавець О. Романчук з Острога на початку 1980-х років виявив біля села Дорогоща курганний могильник із 6 насипів, який потрапив під будівництво ХАЕС. Про це він повідомив до заповідника м. Остріг. За браком коштів музею не міг фінансувати розкопки. Щоб пам'ятка не була знищена, краєзнавець написав листа до обласної газети «Радянське Поділля». З редакції йому повідомили, що цей лист перенаправлено до м. Кам'янця-Подільського в університет І. С. Винокура. У 1985 році І. С. Винокур, А. Ф. Гуцал та автор виїхали до Острога, щоб зустрітися з О. Романчуком і обстежити могильник.

Другий приклад: краєзнавцями з м. Сатанова Городоцького району Хмельницької області було повідомлено А. Ф. Гуцала в 2007 році, що біля с. Іванківці цього району «чорними археологами» було пограбовано курган. А. Ф. Гуцал очолив виїзд на місце злочину, після обстеження кургану було прийнято рішення про його дослідження.

Слід зазначити також, про домовленість А. Ф. Гуцала з керівництвом ВНЗ за транспорт для перевезення студентів, експедиційного майна на місце розкопок. Укладання дозволів з керівництвом Хмельницької АЕС, Дністровської ГЕС. Одним з важливих питань було проживання студентів-практикантів під час проходження археологічної практики. (фото 1)

Впрожовж 1963–1995 рр. доводилось проживати в наметах при різних погодніх умовах: пекуче сонце, дощ, буревії тощо.

Приклад: у 1985 р. на розкопках в Дорогощі під час зливи і потужного вітру позривало палатки, промочило «до нитки» одяг, ковдри, продукти, довелося декілька днів просушувати все. Під вдалим керівництвом А. Ф. Гуцала наслідки непогоди були подолані.

Другий приклад: у 1989 р. на розкопках у Бернашівці Вінницької обл. під час зливи А. Ф. Гуцал доручив автору перевести в ГАЗ-69 речі студентів з наметів до будинку. Дорога до будинку була вузькою, машину занесло, і вона опинилась над обривом. Дощ йшов усю ніч. На ранок він припинився і за допомоги Київської археологічної експедиції під керівництвом О. Г. Колеснікова (Корвіна-Піотровського) наш автомобіль було врятовано. (фото 2)

З 1996 року завдяки А. Ф. Гуцалу, проживання студентів-практикантів покращилося на базі місцевих шкіл, клубів (Шутнівці, Чабанівка, Теклівка, Малинівці, Колодіївка, Іванківці, Кам'янка, Рудківці).

Найбільш важким виявилось питання щодо фінансування студентів-практикантів (60 коп. добоих на одного студента 70-80 рр. ХХ ст.).

Забезпечення продуктами харчування, паливом для приготування їжі (дрова, газ) їх доставка, усім необхідним для проживання (матраци, ковдри, посуд) а також лопати, ноші, ножі, совки, щітки...

Варто відмітити, що А. Ф. Гуцалу доводилось крім автотранспорту для перевезення студентів залучати й водний транспорт – катер «М. Светлов» з Бакоти до Рудковець, а також нерідко за власні кошти ремонт, заправку експедиційної машини, використання на розкопках бульдозера, екскаватора (Редвинці, Дорогоща, Рудківці, Іванківці).

А. Ф. Гуцал проводив інструктаж з техніки безпеки студентів практикантів під час проходження археологічної практики (як поводитися в таборі, на розкопі, річці тощо).

Пригадується такий випадок: під час дослідження кургану біля с. Іванківці О. Л. Баженов і автор натрапили на гранату (часів Другої світової війни). Наступним кроком А. Ф. Гуцала було припинено роботи на кургані, повідомлено до відповідних органів. Через певний час граната була знищена працівниками МНС, роботи на кургані було відновлено.

А. Ф. Гуцал ще з студентських років приймав активну участь у ремонті експедиційної амфібії, а згодом ГАЗ-69 (Гуцал 2012).

У 1985 році при сприянні ректора А. О. Копилова було отримано нові раму і кузов, двигун ГАЗ-69. Влітку 1986 р. під керівництвом А. Ф. Гуцала розпочали ремонт ГАЗ-69 за участі А. Ниника (випускника історичного факультету із м. Староконстантинова) та автора. За два тижні завдяки майстерності А. Ниника ГАЗ-69 виглядав як новий.

Другий випадок. Отримавши мотор з ремонту, встановили його напередодні проходження технічного огляду, а завести авто не змогли. Вирішили проходити техогляд як є, на наше щастя, все обійшлося добре. Заводити двигун не прийшлося. На наступний день завдяки О. Площинському (тодішньому студенту-заочнику) вдалося відремонтувати двигун, а також встановити замість тента металевий верх від списаного москвича (за сприяння П. А. Білого). Слід також згадати про шоферів Василя і Миколу Барбанюків, а також студентів Юрія Іванова, Василя Драпатога, які допомагали в ремонті експедиційного ГАЗ-69.

Потрібно відмітити вагомий внесок археологічної експедиції нашого ВНЗ при підготовці матеріалів до «Зводу пам'яток історії та культури України по Хмельницькій області».

Для обстеження археологічних пам'яток і об'єктів А. Ф. Гуцалу, О. В. Гурському та автору доводилось виїжджати на 3-6 днів у різні райони Хмельницької області. Проводити підготовку обладнання машини ГАЗ-69 (для ночівлі, а також посуду, продуктів для приготування їжі). Здійснювати фотофіксацію пам'яток (фото 3), робити обміри, складати плани, збирати підйомний матеріал, який потім публікували в матеріалах конференцій, збірників (Гуцал, Мегей 2007, с.17; Гуцал 1993; Гуцал, Мегей 2000).

Ці поїздки проходили навесні та восени, часом температура повітря сягала 2-5 °С. Так ми отримували певне загартування. Також проводили археологічні розвідки в зоні будівництва газопроводу Уренгой – Самара – Ужгород (Хмельницька обл.)

У 2008 році було утворено Хмельницький відділ ДП ОАСУ «Подільська археологія» (Строцьк 2011, с. 141-144).

Археологи, краєзнавці активно долучились до збереження об'єктів культурної спадщини. Вони отримали можливість контролювати процес виділення земельних ділянок під будівництво, прокладання доріг та у власність. На кожен ділянку потрібно було скласти науковий звіт (історична довідка, фотофіксація) і відправити до Інституту археології НАН України.

Вагомий внесок у цій справі зроблено А. Ф. Гуцалом (здійснено обстеження 1300 ділянок загальною площею понад 10 тис. га. (Гуцал, Могилів 2016, с. 448)

Отримані археологічні матеріали збільшують джерелознавчу базу для вивчення давньої історії України.

Окремо зупинимось на дозвіллі студентів під час проходження археологічної практики. Дякуючи зусиллям А. Ф. Гуцала, відпочинок студентів проходив цікаво. Була організована зустріч з учасниками Другої світової війни у селі Дорогоща. Біля вогнища смажили картоплю, сало. Студенти задавали питання, отримували відповіді на них.

Приклад II. В с. Іванківці Городоцького району за підтримки А. Ф. Гуцала студенти дали концерт художньої самодіяльності для односельчан. Були підготовлені різні номери програми концерту. На особливу увагу усіх присутніх був виступ студентки Олени Войтович, яка співала акапельно. Після концерту А. Ф. Гуцал порадив Олені звернутися до фахівців музики з нашого ВНЗ. Вона прислухалась до поради А. Ф. Гуцала, познайомилась з викладачами музики і працювала над розвитком свого таланту.

Приклад III. Під час проходження археологічної практики в с. Чабанівка А. Ф. Гуцал організував зустріч з місцевим краєзнавцем В. Романюком, який у 1990 р. створив народний музей історії села. Були проведені розвідки в околицях села Чабанівка, де студенти були ознайомлені з методикою проведення розвідок. Отриманий досвід вони подальше використовували під час самостійних розвідок на городищах, поселеннях, печерах, храмах та інших пам'ятках. Серед них П. Нечитайло, О. Могилів, С. Семенчук, С. Маярчак та ін. (Гуцал, Семенчук 2004, с.116-118).

А. Ф. Гуцалом організовані екскурсії для студентів в с. Сатанів, Лядову, Бушу, Бакоту. Студенти ходили на річку Дністер, де купалися, ловили рибу. Рекорд риболовлі був зафіксований в с. Рудківці у 1979 р., де студент Богдан Строцьк зловив сома довжиною 95 см. А. Ф. Гуцал залучав студентів до складання сценаріїв фільмів: «Як студенти-практиканти добираються на розкопки», «Скільки чоловік поміщається в ГАЗ-69?». Кінокамера була налаштована на задні двері ГАЗ-69, з яких виходили студенти, а через передні двері заходили. (ГАЗ-69 – вантажний варіант розрахований на 8 осіб, а під час зйомок кількість осіб досягала 20).

Приклад II. Під керівництвом І. І. Щегельського і А. Ф. Гуцала студенти збудували житло з дерев'яних конструкцій, обмастили глиною. Всередину і зовні були закладені дрова їх підпалили для того, щоб дізнатися за якої температури руйнується житло. Студенти з цікавістю віднеслися до цього експерименту.

Також ходили в ліс по гриби, ягоди. Влаштували танці, змагання з футболу з місцевими хлопцями. Допомагав А. Ф. Гуцалу В. Войтович – випускник історичного факультету.

Споруджували греблю на р. Маціорська в с. Рудківці, де приймали ванни після розкопок тощо.

Окремо зупинимось на рисах характеру А. Ф. Гуцала. А саме: зібраність, працелюбність, винахідливість, чесність, справедливість, скромність, вираженість у своїх вчинках, працьовитість, щирість у спілкуванні з колегами, співробітниками, студентами, обов'язковість.

Пригадується такий випадок: була домовленість між І. С. Винокуром і А. Ф. Гуцалом з С. М. Бібіковим, що вони відвезуть його з Бакоти до Кам'янець-Подільського машиною ГАЗ-69 на аеродром до літака на Київ. Цілу ніч йшов дощ. Виїхати на підйом по польовій дорозі без увімкнення переднього моста було неможливо. При декількох спробах увімкнути передній міст зламався важіль роздавальної коробки, поїздка зривалась. Але спільними зусиллями І. С. Винокура, А. Ф. Гуцала та автора вдалося знайти додатковий пристрій і передній міст було увімкнено. Своєчасно прибули на аеродром, взяли квиток С. М. Бібікову до Києва.

Слід також сказати про цікаві поїздки, а саме: за ініціативи А. Ф. Гуцала до відомих краєзнавців Альошкінів в Букатинку, Бушу. Поїздки з С. М. Бібіковим, М. П. Кучерою, І. С. Винокуром, А. Ф. Гуцалом та автором на розкопки до В. Д. Барана у с. Рашків, до А. М. Анісюткіна в Атаки, до П. О. Черниша в Молодово. По дорозі С. М. Бібіков розповів, як він одного разу добирався на

попутній машині в табір Кримської археологічної експедиції. Проїхати авто на гірській дорозі заважала отара овець. Один з пасажирів відкрив дверку авто і хотів затягнути вівцю у машину, але замість вівці чоловік потрапив на кавказьку вівчарку. Усі дуже налякалися, але все обійшлося добре без травм і скандалу. Також пригадуються поїздки з А. Ф. Гуцалом на розкопки до Г. І. Смірної в Перебиківці до В. В. Кропоткіна в Думанів, до Л. І. Кучугури у Врублівці, до О. М. Приходнюка і Л. В. Вакуленко в Сокіл і Каветчину. Під час цих зустрічей знайомились з матеріалами розкопок, а також обговорювали різні питання тощо.

Слід відмітити те, що А. Ф. Гуцал також запрошував на розкопки до себе С. М. Бібікова, О. П. Черниша, М. П. Кучеру, В. В. Кропоткіна, А. О. Копилова, О. М. Завальнюка, Л. В. Баженова, С. А. Копилова, А. Манзія зі США (Фото 4), художника С. Кукурудзу.

На особливу увагу заслуговують організаторські здібності А. Ф. Гуцала, а саме: археологічний гурток, сторінку «Слідами древніх культур» в газеті «Студентський меридіан», а також проведення міжвузівських конференцій студентів (Рибак, Гуцал 2006, с.428-435)

Дякуючи його зусиллям, студентські конференції стали традиційними. Серед студентів історичного факультету слід згадати наступних: О. Могилова, П. Нечитайла, С. Семенчука, С. Мажарчака (кандидати наук) Є. Левінзона, М. Сльозкіна, О. Ткаченка, К. Норкіна, Г. Гурковського, Ю. Злотіна, Д. Лисак, Б. Філіпчука, В. Семенюту, К. Величко та ін.

Завдяки А. Ф. Гуцалу та І. С. Винокуру студенти історичного факультету залучались до проходження археологічної практики в академічних експедиціях під керівництвом відомих археологів: О. П. Черниша, О. М. Приходнюка, Л. В. Вакуленко, В. Д. Барана, Г. І. Смірної, В. В. Кропоткіна та ін.

Археологічна експедиція нашого ВНЗ співпрацювала з академічними установами Києва, Москви, Державного Ермітажу, а також Чернівецьким (С. Пивоваров), Житомирським (А. Шевчук; М. Хададова) університетами, Хмельницьким (С. Демидко, С. Стопенчук, О. Погорілець), Тернопільським, Кременецьким, Дунаєвським (В. Захар'єв) краєзнавчими музеями, Кам'янець-Подільським державним історичним музеєм-заповідником (Л. Кучугура, П. Болтанюк, І. Старенький), Національним історико-архітектурним заповідником «Кам'янець» (Г. Ківільша, А. Кулішова). Слід відмітити, що частину знахідок з розкопок археологічної експедиції нашого університету передано у фонди музеїв Нетішина, Хмельницького, Старокостянтинова, Вінниці, Дунаєвця, Кам'янця-Подільського тощо.

Декілька слів слід сказати про його діяльність пов'язану з оформленням кабінету археології та археологічної лабораторії (поповнення експозиції знахідками з розкопок, проведення реставрації посуду, виготовлення таблиць, графічних реконструкцій: «Рудковецьке городище», «Скіфський вершник»).

А. Ф. Гуцал звертав особливу увагу на проблему охорони археологічної спадщини, на збереження і музеєфікацію історико-культурних пам'яток на місці їх розташування (Гуцал 2013, с.64-68). Особливо виділяв унікальність та конструктивні особливості кургану з Іванковецького Городоцького району Хмельницької області, розробив один з можливих варіантів його реконструкції. Проведено ряд робіт по консервації: відновлено кам'яний настил, імітовано опорно-стовпові конструкції поховального склепу.

А. Ф. Гуцал наголошував на необхідності створення туристичної екскурсійної зони у Побруччі (Спасівка-Іванківці-Кринцилів), у Старокостянтинівському районі (Губин, Самчики). Ним піднімалися питання щодо музеєфікації археологічних об'єктів в Старому місті і Старому замку м. Кам'янця-Подільського. Зроблена перша спроба музеєфікації бруківки XVIII ст. у Старому місті (Гуцал 2008; Гуцал 2012, с.26-30).

А. Ф. Гуцал, людина різноманітних інтересів і захоплень. Одне з них фото і кіносправа. Було відзнято фільм про археологічну практику студентів істфаку нашого ВНЗ, в якому йдеться про навчання їх примудростям археології. Цей фільм було показано студентам в гуртожитку (тривалість його становила 2 год). Він викликав великий інтерес у глядачів (нагадав їм про розкопки, відпочинок, пригоди, які з ними траплялися).

За участі А. Ф. Гуцала, В. А. Гуцала, автора і тодішнього студента Є. Левінзона було підготовлено цей фільм для перенесення його з кіноплівки на цифрові носії.

А. Ф. Гуцал поет, садівник, городник, пасічник, грибник, рибалка. Любив пожартувати. Пригадується така історія на городищі в Рудківцях А. Ф. Гуцал брився електричною бритвою на батареях (корпус бритви лежав на землі). Підходить хлопчина і питає: «Звідки напруга у бритві? – А. Ф. Гуцал відповідає: із землі. Хлопчина – ну й земля тут!».

А. Ф. Гуцал досяг вагомих успіхів у навчально-педагогічній, науково-дослідній роботі. Він здобув визнання й повагу в колективі викладачів, студентів, співробітників університету; широко відомий серед археологів, краєзнавців не тільки України.

Науковий доробок А. Ф. Гуцала сягає понад 160 наукових праць. Він організатор і активний учасник багатьох конференцій, регіонального, республіканського та міжнародного рівня.

За наполегливу діяльність А. Ф. Гуцал неодноразово нагороджувався ректором та трудовим колективом нашого ВНЗ грамотами, почесними відзнаками.

У 2015 р. А. Ф. Гуцалу було присвоєно звання почесний краєзнавець України. А. Ф. Гуцал дійсний член Центру дослідження Поділля. (Фото 5)

У рейтингу науково-педагогічних працівників за посадовою категорією «доцент» у 2019-2020 рр. зі 160 осіб А. Ф. Гуцал зайняв 10 місце.

Під час підбиття підсумків за 60 археологічних польових сезонів А. Ф. Гуцалом зроблено вагомий внесок у розвиток археологічної науки Середнього Подністров'я.

Слід відмітити, що за цей час було досліджено: понад 15 поселень, 8 городищ, понад 300 житл, 10 святилищ-жертвників, 67 курганів, понад 300 поховань, господарські споруди. Загальна площа розкопів становила понад 56000 м².

ЛІТЕРАТУРА

- Винокур, І. С. 2003. Гуцал Анатолій Федорович. *Кам'янець-Подільський державний університет в особах*, Т.1. Кам'янець-Подільський, с. 119-124.
- Винокур, І. С., Гуцал, А. Ф., Мегей, В. П. 1998. Дослідження курганів доби бронзи в селі Дорогоща на Волині. *Записки наукового товариства ім. Шевченка, СССХХV*, с. 431-465.
- Винокур, І. С., Петров, М. Б. 2006. Археологу А. Ф. Гуцалу – 60. *Освіта, наука і культура на Поділлі*. Т.8. Кам'янець-Подільський: Оіюм, с. 408-413.
- Гуцал, А. 2012. До питання музеєфікації пам'яток археології Хмельниччини. *Археологія & Фортифікація Середнього Подністров'я*. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», с.26-30.
- Гуцал, А. Ф. 1993. Городища скіфського часу на Дунаєвеччині. *Тези доповідей республіканської наукової конференції «Дунаївці і їх роль і місце в історії Поділля»*. Дунаївці, с.25-26.
- Гуцал, А. Ф. 2008. До питання створення археологічного музейного комплексу у Позбруччі. *Праці науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень*, 4, с. 493-498.
- Гуцал, А. Ф. 2012. Окремі сторінки співпраці (перша і остання зустрічі, докторська дисертація, автомобільні справи) Іон Винокур. В: Завальнюк, О. М. та ін. (уклад.) *Іон Винокур: подвижництво в освіті і науці: науково-документальне та бібліографічне видання*. Кам'янець-Подільський: Аксіома, с. 36-44.
- Гуцал, А. Ф. 2013. Проблеми охорони археологічних пам'яток в Середньому Подністров'ї. *Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України*, 1, с.64-68.
- Гуцал, А. Ф., Якубовський, В. І., Михальчишин, І. Р. 2011. *Археологічна спадщина Хмельницької області*. Довідник. Київ-Чернігів: «Деснянська правда».
- Гуцал, В. А., Мегей В. П. 2007. Дослідження археологічної експедиції Кам'янець-Подільського педагогічного університету (1963-1999 рр.). *Давня і середньовічна історія України*, с. 17.
- Гуцал, В. А., Мегей, В. П. 2000. Коса-Горбуша з с. Городиська. *Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: збірник науково-краєзнавчих праць*, вип.ІІ, Дунаївці, с. 79-83.
- Гуцал, В. А., Могилов, О. Д. 2016. Анатолій Федорович Гуцал (до 70-річчя від дня народження та 50-річчя в археології). *Освіта, наука і культура на Поділлі*. Т. 23. Кам'янець-Подільський: Оіюм, с. 443-460.
- Гуцал, В. А., Семенчук, С. О. 2004. Кам'яна статуя із Лоївець на Середньому Дністрі. *Археологічні відкриття в Україні 2002-2003 рр.*, 6, с. 116-118.
- Олійник, О. С. 2016. *Старожитності скіфської культури у дослідженнях археолога А. Ф. Гуцала*. Дипломна робота. Кам'янець-Подільський.
- Рибак, І. В., Гуцал, А. Ф. 2006. Кам'янець-Подільський форум молодих археологів. *Освіта наука і культура на Поділлі*. Т.8. Кам'янець-Подільський: Оіюм,-с. 428-435.

- Строцень, Б. С. 2011. Дослідження ДП ОАСУ «Подільська археологія» на Хмельниччині. *Археологія & Фортифікація Середнього Подністрів'я*. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», с.141-144.
- Тимофійко, С. О. 2013. *Археологічні дослідження та відкриття науковців Кам'янець-Подільського національного університету в 1965-2013 рр.* І. С. Винокура, А. Ф. Гуцала, В. І. Якубовського. Бакалаврська робота. Кам'янець-Подільський.
- Хоптяр, Ю. А. 2013. Анатолій Федорович Гуцал – відомий дослідник археології Поділля. *Археологічні студії «Межибіж» науковий щорічник*, 2, с. 322-329.

Valerii Mehei,
archaeologist

ANATOLII HUTSAL AND THE ARCHAEOLOGICAL EXPEDITION OF THE FACULTY OF HISTORY OF KAMIANETS-PODILSKYI IVAN OHIENKO NATIONAL UNIVERSITY (INDIVIDUAL PAGES OF COOPERATION)

The article deals with the author's cooperation with the famous Ukrainian archaeologist, Honorary local historian of Ukraine, Docent of the Faculty of History, Anatolii Hutsal. In the case of the study of archaeological sites of Middle Dniester.

Keywords: *Anatolii Hutsal, archaeologist, local historian, archaeological expedition, museification.*

Фото 1. Дорогоща, 1985 р. Камеральна обробка артефактів з розкопок курганів

Фото 2. Бернашівка, 1989 р. Козлів. Зустріч з археологами Києва

*Фото 3. Бакота, 1974 р.
У таборі під час зйомки*

Фото 4. Бернашівка, 1989 р. А. Гуцал, А. Манзій

Фото 5. А. Гуцал вручає альбом ректору О. Завальнюку